

**Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Józef Górny**

Warszawa, dnia **20** maja 2011 r.

**Pani
Katarzyna Hall
Minister Edukacji Narodowej**

KNO-4101-07-12/2010

P/10/190

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701, ze zm.), zwanej dalej *ustawą o NIK*, Najwyższa Izba Kontroli skontrolowała Ministra Edukacji Narodowej w zakresie realizacji zadań dotyczących zapobiegania nadwadze i otyłości u dzieci i młodzieży szkolnej w latach 2009-2011 (do 31 marca).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole kontroli podpisanym w dniu 21 marca 2011r. Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje Pani Minister niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie skontrolowaną działalność.

Przyjmując pozytywną ocenę Najwyższa Izba Kontroli uwzględniła w szczególności: wprowadzenie obowiązku realizacji tematyki wychowania zdrowotnego w podstawie programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego, wspieranie i popularyzację programu pn. *Szkoła Promująca Zdrowie* oraz stworzenie warunków formalno – organizacyjnych dla realizacji w szkołach edukacji zdrowotnej, w tym w zakresie zapobiegania nadwadze i otyłości.

1. Wprowadzona do szkół rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17) nowa podstawa programowa uwzględnia problematykę wychowania zdrowotnego na wszystkich etapach edukacji, stosownie do możliwości rozwojowych dziecka.

Zgodnie z ww. podstawą programową edukacja zdrowotna, której celem jest kształtowanie u uczniów nawyku dbałości o zdrowie własne i innych ludzi oraz umiejętność tworzenia środowiska sprzyjającego zdrowiu, jest ważnym zadaniem szkoły.

2. W Ministerstwie Edukacji Narodowej (Ministerstwo) wspierano i popularyzowano program pn. *Szkoła Promująca Zdrowie*, realizowany w ramach *Europejskiej Sieci Szkół Promujących Zdrowie*, utworzonej w 1992 r., a od 1 stycznia 2008 r. funkcjonującej pn. *Szkoły dla Zdrowia Europy (Schools for Health in Europe - SHE)*. Aktualnie *Sieć Szkół Promujących Zdrowie* istnieje w Polsce we wszystkich województwach i należy do niej ponad 2000 szkół. Minister Edukacji Narodowej nadała w dniu 2 grudnia 2010 r. 17 szkołom rekomendowanym przez Centralną Kapitułę Krajowego Certyfikatu Szkoła Promująca Zdrowie, działającą przy Ośrodku Rozwoju Edukacji certyfikat - *Szkoła Promująca Zdrowie*.

Głównym celem nowej struktury SHE, do której należą 43 kraje europejskiego regionu Światowej Organizacji Zdrowia (*World Health Organization - WHO*), jest tworzenie na poziomie europejskim platformy wymiany doświadczeń i wspierania działań różnych specjalistów, a także organizacja działań w zakresie promocji zdrowia w szkole. W najbliższych latach, w związku z przyjętą przez Parlament Europejski *Rezolucją z dnia 25 września 2008 r. w sprawie białej księgi na temat zagadnień zdrowotnych związanych z odżywianiem, nadwagą i otyłością* i priorytetem walki z nadwagą i otyłością, głównym zadaniem *Sieci Szkół Promujących Zdrowie* będzie realizacja Projektu, finansowanego przez Komisję Europejską, pn. *Rozwój i wdrażanie krajowej polityki promocji zdrowego żywienia i aktywności fizycznej w szkołach w Europie (Healthy Eating and Physical Activity in Schools - HEPS)*. W przygotowaniach do realizacji Projektu uczestniczą uniwersytety i instytuty naukowe z 12 krajów, w tym Uniwersytet Warszawski, Wydział Pedagogiczny. Zadaniem ww. jednostek jest opracowanie materiałów metodycznych oraz przygotowanie krajowych koordynatorów do realizacji HEPS w poszczególnych krajach.

W Polsce założenia ww. Projektu, dostosowane do sytuacji i potrzeb kraju, są wdrażane od 2011 r. Do czasu zakończenia kontroli w ramach tego Projektu w Ośrodku Rozwoju Edukacji przetłumaczono na język polski i upowszechniono cztery podręczniki (piąty był w trakcie tłumaczenia), przeznaczone dla osób tworzących politykę w zakresie zdrowego żywienia i aktywności fizycznej na poziomie krajowym, regionalnym, lokalnym i szkolnym. Wspomniany projekt będzie realizowany w pierwszej kolejności w szkołach promujących zdrowie, a następnie upowszechniany w szkołach spoza *Sieci*.

3. W Ministerstwie Edukacji Narodowej stworzono warunki formalno-organizacyjne dla realizacji edukacji zdrowotnej, w tym w zakresie zapobiegania nadwadze i otyłości.

W dniu 23 listopada 2009 r. zostało zawarte *Porozumienie o współpracy między Ministrem Edukacji Narodowej, Ministrem Zdrowia oraz Ministrem Sportu i Turystyki w sprawie promocji zdrowia i profilaktyki problemów dzieci i młodzieży*. Celem tej współpracy jest m. in. wspieranie działań z zakresu edukacji zdrowotnej oraz profilaktyki problemów dzieci i młodzieży w szkołach, placówkach i środowiskach lokalnych; wspieranie doskonalenia pracowników systemu oświaty, ochrony zdrowia, sportu i turystyki w zakresie podejmowanych działań z edukacji zdrowotnej oraz profilaktyki dzieci i młodzieży; wspieranie i upowszechnianie działań polskich szkół należących do europejskiej sieci HEPS oraz wspieranie rozwoju współpracy międzynarodowej w tym zakresie.

Minister Edukacji Narodowej w wyniku ww. porozumienia powołał w dniu 1 marca 2010 r. Radę Programową ds. Promocji Zdrowia i Profilaktyki Dzieci i Młodzieży, której zadaniem jest m. in. przedstawianie kierunków działań w ramach podpisanego porozumienia i sposobu ich realizacji oraz określanie zasad organizacji i funkcjonowania sieci koordynatorów programów promujących zdrowie, w tym programu HEPS. Do czasu zakończenia kontroli ww. Rada m.in. opracowała procedurę nadawania Krajowego Certyfikatu *Szkoła Promująca Zdrowie*.

Z dniem 31 marca 2010 r. w Ośrodku Rozwoju Edukacji został utworzony Zespół ds. Promocji Zdrowia, będący zapleczem merytorycznym dla powołanego 13 maja 2010 r., na wniosek Ministra Edukacji Narodowej, krajowego koordynatora ds. promocji zdrowia. W 2010 r. ww. Zespół m.in. przeprowadził badania ankietowe wśród dyrektorów szkół podstawowych i gimnazjów (próbą 280 *Szkół Promujących Zdrowie*) dotyczące diagnozy działań podejmowanych w zakresie żywienia i aktywności fizycznej w szkołach; dokonał przeglądu programów dotyczących zdrowego żywienia i aktywności fizycznej; sporządził i przedstawił na stronie internetowej Ośrodka Rozwoju Edukacji wyciąg z wymagań związanych z aktywnością fizyczną i zdrowym żywieniem z podstawy programowej na wszystkich etapach nauczania; zorganizował seminarium dla wojewódzkich i rejonowych koordynatorów oraz członków wojewódzkich zespołów wspierających sieci *Szkół Promujących Zdrowie* i zorganizował szkolenie dla koordynatorów i przedstawicieli wspierających pn. *Jak tworzymy szkołę promującą zdrowie*.

Podkreślić należy także, iż rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 sierpnia 2009 r. w sprawie dopuszczalnych form realizacji dwóch godzin obowiązkowych

zajęć wychowania fizycznego (Dz. U. Nr 136, poz. 1116), stworzyło warunki umożliwiające uczniom realizowanie części zajęć wychowania fizycznego w formach, które uwzględniają ich zainteresowania, zróżnicowany poziom sprawności oraz potrzeby zdrowotne.

Ponadto NIK zwraca uwagę, że rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 sierpnia 2009 r. w sprawie organizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą (Dz. U. Nr 139, poz. 1133) nakłada co prawda na pielęgniarkę szkolną obowiązek współpracy z dyrektorem szkoły i radą pedagogiczną (§ 6, pkt 5 i 6), ale nie określa form i zakresu tej współpracy. W ocenie NIK brak ww. unormowań nie zapewnia właściwej współpracy pielęgniarki szkolnej z dyrektorem i radą pedagogiczną.

Najwyższa Izba Kontroli podziela stanowisko Ministerstwa w przedmiotowej sprawie, iż wydanie ww. rozporządzenia nie należy do kompetencji Ministra Edukacji Narodowej, jednakże zgodnie z art. 27 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027, ze zm.), upoważnienie do wydania rozporządzenia, które w przypadku dzieci i młodzieży kształcącej się w szkołach powinno uwzględniać profilaktykę w środowisku nauczania, nakłada obowiązek porozumienia pomiędzy ministrem właściwym do spraw zdrowia z ministrem właściwym ds. oświaty i wychowania.

* * *

W związku z oceną pozytywną NIK odstępuje od formułowania wniosków pokontrolnych.

Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, zwraca się do Pani Minister o przesłanie w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania ocen i uwag.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 i 2 ustawy o NIK, w terminie siedmiu dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Pani Minister prawo zgłoszenia na piśmie do Kolegium NIK umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen i uwag zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadsyłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania uchwały Kolegium NIK.

